

HUMĀNĀS PEDAGOĢIJAS MANIFESTS

Preambula

Pirms 25 gadiem skolotāju novatoru grupa pasludināja “**Sadarbības pedagoģijas**” manifestu (Peredelkino, 1986. gads). Nākamajos gados tika publicētas skolotāju novatoru atskaites, kurās aplūkoti dažādi sadarbības pedagoģijas aspekti: “Personības demokratizācija” (Cinandali, Telavi rajons, Gruzija, 1987. gads), “Atjaunošanas metodika” (Maskava, 1988. gads), “Ieiesim jaunā skolā” (Krasnodaras apgabals, 1988. gads).

Sadarbības pedagoģijas idejas ar iedvesmu uztvēra simtiem tūkstošu skolotāju, kuru radošais darbs atjaunoja izglītošanas praksi un virzīja uz priekšu zinātnisko domu – sadarbības princips kļuva par pedagoģijas teorijas vērtību.

Mēs godinām “Skolotāju Avīzes” galvenā redaktora V. F. Matvejeva gaišo piemiņu, kā arī izcilo pedagogu domātāju S. Soloveičiku, kas bija šo tikšanos iedvesmotāji.

Kopš tā laika dzīve ir krasi pārvērtusies: izmaiņas, kuras notikušas pasaulē pēdējos gadu desmitos, vieš dziļu satraukumu un bažas par bērnu un izglītības likteni, par cilvēces augšupejas likteni, par dzīvības saglabāšanu uz planētas Zeme.

Rodas nepieciešamība pieņemt klasiskās pedagoģijas vērtības ar tās pamatjēdzieniem: garīgumu un humānismu, mīlestību un labestību, mieru un labumu. Tikai uz šo zināšanu pamata mainot pedagoģisko apziņu, būs iespējams pārvarēt pedagoģijas “lāstu” – autoritārismu un tā sekas – garīguma pagrimumu un netikumības vairošanu mūsdienu sabiedrībā. Cerību atjaunot pedagoģisko apziņu rosina, no vienas puses, sabiedrības pieaugošais satraukums par izglītības likteni, un, no otras, – radošā potenciāla attīstība pedagoģiskajā sabiedrībā.

Šie iemesli un motīvi mudina mūs – humānās pedagoģijas atbalstītājus, humānās pedagoģijas organizāciju dažāda līmeņa vadītājus, dažādu tautību un ticību cilvēkus, dažādu valstu pārstāvjus, skolotājus, audzinātājus, vecākus, sabiedriskos darbiniekus un zinātnes pārstāvjus – pasludināt **HUMĀNĀS PEDAGOĢIJAS MANIFESTU**.

Ar šādu mērķi pēc Starptautiskā Humānās pedagoģijas centra prezidenta Š. Amonašvili ielūguma mēs sapulcējamies viņa mītnē Bušetijā (Telavi rajons, Gruzija).

2011. gada 17. jūlijs – diena, kad mēs pasludinām

HUMĀNĀS PEDAGOĢIJAS MANIFESTU.

Uzsaukums

Mēs, **Humānās pedagoģijas manifesta** līdzautori, vēršamies pie pasaules sabiedrības – cilvēkiem, kuri ir norūpējušies par jaunās paaudzes audzināšanas un izglītošanas stāvokli mūsdienās, vēršamies pie katra skolotāja, audzinātāja, pedagoga, vadītāja un izglītības darbinieka, pie katra vecāka, pie katra pedagoģijas un nepedagoģijas augstskolas un koledžas studenta, pie katra skolēna, pie visiem cilvēkiem, kuriem nav vienaldzīga mūsu planētas nākotne.

Piedāvājam **Humānās pedagoģijas manifestu**, kura idejas kalpo jaunās paaudzes garīgi tikumiskās izaugsmes mērķiem, humānas un personīgas pieejas Bērniem gaisotnē.

Aicinām jūs vienoties ap **Manifestu** un sadarboties izglītības pasaules atveseļošanā un atjaunošanā, lai katrs Bērns

- **tiktu audzināts par Cildenu un Cēlsirdīgu Cilvēku,**
- **tiktu attīstīts garīgi un tikumiski,**
- **gūtu apziņu paplašinošas zināšanas, kas vērstas uz radošumu un labā radišanu,**
- **iemācītos paust, sargāt un dzīvē apliecināt savu brīvo gribu,**
- **mīlētu Dzimteni, novērtētu un saudzīgi attiektos pret savas tautas un visas cilvēces gadsimtos krāto kultūru.**

Lai atjaunotu izglītības pasauli uz Humānās pedagoģijas ideju pamatiem, mums būs jāņem vērā un jāpārvar šķēršļi, kas radīsies gan ārējā, gan mūsu iekšējā pasaulē.

Jaunatne tiek novērsta no dzīves jēgas meklējumiem

Pasaule tiecas mainīties, taču to maina ne jau kultūra un tieksme uz Gaismu, bet gan zinātniski tehniskais progress ar savu sociālo uzstādījumu “ņem no dzīves visu, ko vari”. Daudzi zinātnes un tehnikas sasniegumi mūs, protams, bagātina, paplašina cilvēces izziņas horizontus. Taču līdzās ir arī tādi „sasniegumi” kā superslepeni masu iznīcināšanas ieroči, totāla kontrole ar vispārējās “čipizācijas” palīdzību, manipulēšana ar cilvēka un veselu sabiedrību apziņu un zemapziņu.

Tiek stiprināta jauniešu tieksme pēc mantām, kurināta kaisle uz baudām, tiek ļodzīti ģimenes pamati, garīguma, reliģiskie un tautu nacionālie pamati. Pastiprināti tiek veikta seksa un dīkas dzīves propaganda. Tiek gāztas valdības, izraisīti kari un iznīcinātas valstis.

Kā cilvēku garīgi tikumiskā pagrimuma atbalss ir uztverama aizvien pieaugošā, biedējošā stihisko nelaimju pastiprināšanās: zemestrīces, cunami, plūdi, mežu ugunsgrēki, jaunu slimību epidēmijas, katastrofas atomelektrostacijās un sprādzieni munīcijas glabātuvēs, lidmašīnu, kuģu un vilcienu avārijas. Vienā paņēmienā tiek iznīcinātas veselas pilsētas, iet bojā tūkstošiem, simtiem tūkstošu cilvēku.

Šīs globālās pārmaiņas, kuru liecinieki esam, atspoguļojas izglītības pasaulē. Dažādās valstīs tiek veiktas reformas, kuras sabiedrība uztver kā prettautiskas: tās neizbēgamai noved pie izglītības līmeņa pazemināšanās un rosina cilvēkos tieksmi pēc baudām, materiāliem labumiem, savas dzīves labiekārtošanas, pat, ja tas tiek darīts, kaitējot citiem. Tādu cilvēku kopienu viegli vadīt un manipulēt.

Izglītības procesā jaunatne uzstājīgi tiek novērsta no augstiem pasaules uzskatiem, no dzīves jēgas un misijas meklējumiem, no izpratnes par kalpošanu ideāliem, no garīgām prasībām, no sirdsapziņas, pienākuma un atbildības jūtām. Apmācības procesi un to formālie rezultāti tiek stādīti augstāk par audzināšanu. No izglītības pasaules tiek izspiesti jauno cilvēku izaugsmes garīgi tikumiskie uzdevumi. Par tukšu skaņu pārvēršas tādi jēdzieni kā augstsirdība un cildenums, labestība un skaistums, kopējais labums un garīga pilnveidošanās, mīlestība un uzticība, dzimtene un vispārcilvēcīgas vērtības. Ar plašsaziņas līdzekļiem, ar internetu, ar izglītības satura standartizāciju, ar maldinošiem pedagoģiskiem priekšrakstiem jaunā paaudze tiek gatavota egoistiskai dzīvei, nevis pašas dzīves aizsardzībai un attīstībai, savas garīgi tikumiskās pasaules pilnveidošanai un kopējā labuma stiprināšanai.

Kas nav no mīlestības pret Bērnu, tas ir no ļauna

Bērni jāšargā no plašsaziņas līdzekļu degradējošā iespaida, no netikumīgu datorspēļu un izklaides spiediena, no sliktām izrādēm, sliktas mūzikas, no pieaugušo uzmācības, no varas politiskajām ambīcijām.

Vai var uzskatīt, ka tirgus principa, vai, kā teicis K. Ušinskis, “veikalnieciskuma, kurš no sadzīves sāk iekļūt skolā” ieviešana izglītībā ir valsts rūpes par bērniem?

Vai var apgalvot, ka, ar varu ieviešot izglītības pasaulē vienoto valsts eksāmenu, tā ir valsts uzticamākā mīlestība pret bērniem?

Vai var ticēt, ka, ieviešot juvenālo justīciju, kas bērnu tiesību aizsardzības veidolā jau simtiem tūkstošiem bērnu atņēmusi iespēju būt laimīgiem ģimenē un mīlēt savus vecākus, vai tas ir apliecinājums valsts rūpēm un gādībai par bērniem?

Ko var teikt par tā saukto tiesībsarga dienesta ieviešanu skolās, par tā bezierunu spriedumiem un nosūdzēšanas veicināšanu starp skolēniem un skolotājiem – vai tas arī ir bērnu mīlestības vārdā?

Šādi pasākumi ir rupjš mēģinājums regulēt tikumību izglītības telpā nevis ar audzināšanas spēku, bet ar “juvenālajiem” likumiem, kas sagrauj jebkuru audzināšanu. Bet mēs taču zinām, ka neviens krimināllikuma, civillikuma, administratīvā likuma pants un vēl jo vairāk juvenālā justīcija nevar būt taisnīgāka, stiprāka un augstāka par tikuma un sirdsapziņas likumu.

Ja audzināšanas pasaulē kaut kas tiek darīts bez mīlestības pret bērniem, bez iejūtīgām rūpēm par tiem, tas viss būs meli, kas rada ļaunumu, tas būs no ļauna.

Lūk, notiek nelaimes.

Nekad vēl nav bijis tāda šausminoša daudzuma bērnu – ubagu, bērnu – bezpajumtnieku, bērnu – likumpārkāpēju, bet tagad ir.

Nekad nav bijis tik ārkārtīgi daudz bērnu pašnāvību un pieaugušo agresijas pret bērniem, bet tagad ir.

Nekad starp bērniem un jauniešiem nav bijis tik daudz narkomānu, smēķētāju, alkoholiķu, bet tagad ir.

Nekad netika pieļauta bērnu saskarsme ar pornogrāfiju, un nebija tādas bērnu prostitūcijas izplatības, bet tagad ir.

Nekad nav bijis pagrīdes bērnu tirdzniecības biznesa, bet tagad ir.

Nekad nav bijis jauniešu fašisma, netika kurināts nacionālais un reliģiskais naidis starp jauniešiem, bet tagad tā notiek.

Sabiedrība un plašsaziņas līdzekļi nežēlīgi piesārņo bērnu valodu ar lamuvārdiem, rupjību, bezkaunību, aizkaitināmību, neiecietību un necieņu.

Sirds sažņaudzas no kultūras trūkuma un bērnu cietsirdības, kura nezina robežas, no cinisma un savas tautas svētumu apgānīšanas.

Mums tikai šķiet, ka spēki ar kuriem saduramies, ir neuzveicami

Mēs nevaram distancēties no šīs realitātes, kura lauž jaunās paaudzes likteņus un grauj izglītības pasauli, nevaram nodarboties tikai ar vienu uzdevumu – apbruņot jauno paaudzi ar zināšanām, iemaņām un prasmēm, precīzāk, sagatavot skolēnus vienoto valsts eksāmenu nokārtošanai, pielāgojot tos dzīvei, iepotējot viņiem apšaubāmo “konkurētspēju”.

Bērni jāsargā no agresīvas vides, no tumsas spēku tīkojumiem.

Bet kā mums to darīt?

Redzami un aplēptie spēki, ar kuriem mums jāsaskaras, mums liekas nepārvarami.

Bet tā nav tiesa: mūsu iespējas ir daudz pamatīgākas, nekā ārējo spēku varenība; un tās mīt mūsu audzināšanas mākslā, tajā viedumā, uzticībā, pacietībā un mīlestībā, ar kuru mēs piepildām mūsu attieksmi pret katru Bērnu.

Mūsu audzināšana kļūs varena, ja sapratīsim, ka citu ieroču cīņai ar tumsu mums nav.

Audzināšana kļūs aizsargājoša, ja kopā ar Bērnu turēsimies Gaismā un Gaismas darbos.

Audzināšana kļūs uzvaroša, ja tā būs vērsta uz Bērna garīgo bagātību atklāšanu.

Šajā laikā, kas nav gaišs, audzināšana ir jauno cilvēku dvēseļu glābšana.

Ir stingri jāzina, ka šajā kalpošanā nav atelpas un nedrīkst zaudēt modrību.

Izglītības inerciālais autoritārisms

Izcilais domātājs V. Vernadskis rakstīja: “Mūsdienu sabiedriskajā un sociālajā konstrukcijā cilvēci lielākoties vada idejas, kuras vairs neatbilst realitātei un pauž senatnē izzudušu paaudžu prāta stāvokli un zinātniskās atziņas.”

Tāda savu laiku nodzīvojusi ideja mūsu sabiedriskajā un sociālajā konstrukcijā ir pedagoģiskais autoritārisms.

Izglītības pasaulē valda inerciālais autoritārisms. Mūsdienu inerciālais autoritārisms ir gadsimtos izveidojusies audzināšanas un apmācības prakse, kas balstīta uz piespiešanu un vardarbību, tā saukto “pātagas un burkāna” principu, kas zinātniskots pedagoģijas teorijā, atspoguļots pedagoģijas mācību grāmatās un metodiskajos līdzekļos. To uzskata par oficiālo pedagoģiju – pēc šī principa tiek izstrādāts izglītības saturs un metodes, skolu mācību grāmatas, kā arī stundas. Šis princips valda visā izglītības sistēmā, tajā skaitā arī varas institūciju pavēlēs, instrukcijās un viņu veiktajās reformās. Autoritārās pedagoģijas apziņas filozofijas pamatā ir materiālistiskais pasaules uzskats. Tas arī nosaka galveno uzdevumu: apbruņot jauno paaudzi ar dažu formālu, tā saukto “izglītības standartu” komplektu. Ar to būtībā saprot jaunās paaudzes sagatavošanu dzīvei. Bet, tā kā pastāv uzskats, ka Bērnis pēc savas dabas pretojas gādīgo pieaugušo nolūkiem, tad par pedagoģisku normu kļūst viņa piespiešana pakļauties savu audzinātāju un skolotāju gribai.

Autoritārā pedagoģiskā domāšana raksturīga lielākajam vairākumam skolotāju, audzinātāju, metodiķu, izglītības darbinieku, skolu psihologu un vecāku. Plašās izplatības un noturības dēļ autoritārisms tiek atzīts par acīmredzamu “pedagoģisku patiesību”, kaut gan pastāv fakts, ka šī “patiesība” rada dziļu krīzi izglītībā, kļūst par konfliktu avotu starp audzināmajiem un audzinātājiem, skolēniem un skolotājiem, bērniem un pieaugušajiem. Kā teicis psihologs D. Feldšteins, bērni ir ar mums, bet ne mūsos iekšā, mēs esam viņiem blakus, bet viņi mūs sevī neielaiž.

Mums jāsarģa bērni ne tikai no ārpusaules varmācības, bet arī no sevis, ja esam autoritāri noskaņoti skolotāji, audzinātāji, vecāki. Mums nepieciešams sevi attālināt no autoritārās pieejas maldīgās patiesības.

Autoritārajā procesā skolēni, protams, saņem zināmu audzinātības un attīstības līmeni, daudzi no viņiem tiešām apbruņojas ar stabilām zināšanām, izpauž talantus un var kļūt slaveni. Bet vai tas ir Patiesības triumfs?

Mūsu audzēkņi un skolēni varētu nodzīvot savu skolas laiku, savu bērņību, savus jaunības gadus daudz priecīgāk un saturīgāk. Viņi varētu kļūt par daudz pilnīgākiem pilsoņiem un vispusīgāk atklāt savu daudzšķautnaini bagāto garīgo un fizisko dabu. Un šī laime skartu gandrīz visus, ja viņu izglītības pasaule būtu piepildīta ar garīgu humānismu.

Uzvarēt sevi

Lielākā pretestība humānas izglītības pasaules radīšanai mīt mūsos pašos. Tas var būt mūsu kūtrums un konservatīvisms, pieķeršanās autoritārajai pedagoģiskajai domāšanai, mūsu apziņas materiālistiskais stingums, ticība, ka autoritārisms ir pareizs pedagoģijas ceļš, slinkums nodarboties ar kaut ko jaunu, aizbildināšanās ar gadu nastu utt.

Tiem, kuriem maz mīlestības pret bērniem, kuriem autoritārisms un varaskāre kļuvusi par rakstura īpašību, grūtības sevis pārveidošanā, protams, pieaugs. Piebildīsim, ka daudzi skolotāji un audzinātāji, bīstoties no savas priekšniecības, baidās izrādīt aktivitāti.

Bailes sevī ir jāuzvar, jāveic varoņdarbs – jākļūst par gara varoņiem. Tāds gribas lēmums nav atkarīgs no ārējiem apstākļiem, tas ir atkarīgs tikai no mums pašiem. Personība rodas pašai sevi pārvarot. Šī cīņa nav viegla, taču ir cienījama. Lai kļūtu par humānas izglītības pasaules radītāju, lai mūsu subjektīvajā izglītošanas laukā audzēkņi un skolēni justu prieku, mums vajadzēs:

- *pieņemt mūsu apziņā garīgo dimensiju un domāt saskaņā ar to;*
- *pilnveidot sava rakstura cildenumu, izsmalcināt savu attieksmi pret bērniem un apkārtni;*
- *vairot sevī radošu pacietību;*
- *pilnveidot sevī mākslu mīlēt bērnus, mīlēt tuvāko, priecāties par visu daiļo un apgaroto;*
- *pedagoģiskos uzdevumus risināt viedi;*
- *tiekties lasīt pedagoģijas klasiķu darbus.*

Tikai tādā cīņā var pārvarēt un izskaust sevī visu, kas saista mūs ar autoritāru domāšanu un praksi. Šajā izaugsmes procesā mūs pastāvīgi veicinās arvien pieaugoša savstarpēja mīlestība un uzticība mūsu audzēkņiem un skolēniem, aizvien pieaugoša garīga kopība ar ikvienu no viņiem.

Katrs spēs pacelties sev pāri, ja stingri sekos trim baušļiem:

Ticēs bezgalībai katrā Bērnā.

Ticēs savai Dieva Dzirkstij.

Ticēs humānās pedagoģijas pārvērtību spēkam.

Bērns ir Debesu un Zemes, Gara un Matērijas savienība

Manifestā nav iespējams ietilpināt visu humānās pedagoģijas gammu. Tāpēc mēs pieskarsimies tikai tās galvenajiem aspektiem, pirmām kārtām garīgi filosofiskajiem, kā arī tam, kā uztvert Bērnu.

Materiālistiskā filosofija domāšanas pamatā ir pieņēmusi trīs dimensijas – laiku, matēriju un telpu. Taču paplašināta apziņa pieņem vēl vienu dimensiju, proti, garīgumu, un izvirza to kā galveno. Garīgās dimensijas kodols ir ticība Dievišķajam pirmsākumam. Šo dimensiju kopums nosaka klasiskās pedagoģijas mantojuma sistēmiskumu; garīguma dimensija piepilda to ar viedumu

un vērš nākotnē.

Klasiskās pedagoģijas garīgās dimensijas jēga ir reliģisko mācību pamati, kultūra un tikumība. Taču tas nepadara klasiskās pedagoģijas mācības par reliģiskām, tās saglabā spilgti izteiktu laicīgu ievirzi.

Humānā pedagoģija tajā veidolā, kādā mēs to piedāvājam, ir klasiskās pedagoģijas lolojums. Tā pieņem klasiskās pedagoģijas pamatu ar piebildi, ka atstāj iespēju garīguma jēdzienā līdztekus citām sastāvdaļām iekļaut tās vai citas pasaules klasiskās reliģiskās mācības būtību. Tāpēc par garīguma nozīmi mēs pieņemam triju aksiomātisku postulātu pieļāvumu:

- *Augstākās Pasaules, Dieva Augstākās Apziņas esamība.*
- *Cilvēka gara nemirstība un tā tieksme mūžīgi pilnveidoties.*
- *Izpratne par Zemes dzīvi, kā garīgās pilnveidošanās un izaugsmes ceļa posmu.*

No šiem pieļāvumiem izdarīsim secinājumus par Bērna filosofisku uztveršanu:

- *mūsu zemes dzīvē viņš ir parādība (gara gribas izpausme),*
- *viņš ir savas sūtības, savas misijas nesējs,*
- *viņā mīt milzīga gara enerģija, iespēja neierobežoti garīgi pilnveidoties.*

Bērna garīgo būtību papildina viņa vadošās laicīgās psiholoģiskās īpašības:

- *kaisme attīstīties,*
- *kaisme pieaugt,*
- *kaisme izzināt,*
- *kaisme pēc brīvības.*

Tā mēs iegūstam izpratni par Bērna vienoto būtību: viņš ir divu dabu – garīgās un materiālās – pilnība, un vadošā ir Garīgā Daba. Saskaņā ar to rodas jauns fundamentāls princips, kurš noteic, ka visi pedagoģiskie procesi jāveido atbilstoši Bērna vienotajai būtībai, nevis tikai materiālajai dabai.

Autoritārā pedagoģija nespēj pieņemt un realizēt šo principu tāpēc, ka tai ir sveša garīguma dimensija.

Humānajai pedagoģijai šis būtības atbilstības princips ir tuvs; izglītošanas procesā tai piemīt visi šīs būtības pilnīgai realizācijai nepieciešamie nosacījumi: ticība, mīlestība, prieks, uzticība, pacietība, labestība, līdzcietība, cildenums, cēlsirdība, garīga dzīve.

Pedagoģisko vārdu zvaigznājs

Mums, skolotājiem un audzinātājiem, ir svēti vārdi, tie ir kā Pedagoģijas Zvaigznājs, pēc kura var pārbaudīt domas virzienu un pilnību un stiprināt radošo praksi. Šie vārdi paplašina un paceļ mūsu apziņu un aicina uz pašai dziedzīgu rīcību. Šajā zvaigznājā ietilpst vārdi-jēdzieni: **Skolotājs, Skolēns, Skola, Audzināšana, Izglītība, Stunda, Bērns, Bērni, Rūpes, Garīgums, Humānums.**

Tajos glabājas humānās pedagoģijas domāšanas patiesības.

Taču notika nelaime – tumsonība pasteidzās un no svētajiem vārdiem izstūma tajos mītošo garīgo saturu un aizpildīja tos ar savu nabadzīgo pieredzi. Tā mēs ieguvām bezdvēselisku, neapgarotu pedagoģiskās apziņas skeletu, kas tiek izmantots autoritārajā pedagoģijā:

Skolotājs – persona, kas māca, pasniedzējs, priekšmeta skolotājs.

Skola – mācību un audzināšanas iestāde.

Izglītība – apmācīšana, zināšanu nodošana.

Audzināšana – izaudzināt, dot izglītību, iemācīt uzvedības noteikumus.

Mācību stunda – apmācīšanas pamatforma.

Humānums – cilvēctība sabiedriskajā darbībā; humāns – cilvēcīgs, atsaucīgs, kulturāls u.tml.

Tādi jēdzieni var apkalpot tikai autoritāru pedagoģisku domāšanu.

Garīguma dimensija palīdz mums izprast un atgriezt šiem un citiem jēdzieniem to dziļāko jēgu, kā rezultātā mums paveras brīnišķīgi humānās pedagoģijas apziņas horizonti.

Skolotājs – dvēsele, Gaismas nesējs un devējs.

Skolēns – Gaismu meklējoša (alkstoša) dvēsele.

Viņu tikšanās rada Stundu (pedagoģisku procesu) – īpašu, kopīgu apgarotas dzīves joslu, kurā augošais cilvēks – skolēns – piepildās ar Skolotāja Gaismu, iedvesmojas un dodas tālāk pasaulē izplatīt savas gara dāvanas.

Audzināšana, kā vēsta pats vārds (krievu val. – *в-ос-питание* – *есть питание духовной оцу*), ir augošā cilvēka gara ass uzturēšana un uztur to garīgais uzturs – tēli (no krievu *образование* – *наполнить образами*).

Izglītošana ir Dievišķā Tēla noslēpuma atklāšana cilvēkā. Dieva Tēls cilvēkā izpaužas apgarota skaistuma, mīlestības, labestības un zināšanu tēlu plūsmās. Šo tēlu plūsmu avots ir Skolotājs, Audzinātājs.

Skola (latīņu val. *scalae*) nozīmē kāpnes dvēseles un cilvēka garīguma augšupejai. Šīs kāpnes atrodas Skolotājā, Audzinātājā, viņš arī ir Skola.

Bērns – atdzimusi jauna esība.

Bērni – tauta, kura darbojas patiesībā.

Rūpes domātas kā sekošana dievišķajam noslēpumam.

Humānā pedagoģija par savām kategorijām uzskata šādus jēdzienus: *Mīlestība, Ticība, Cerība, Veiksmes Prieks, Sadarbība, Apgarotība, Iedvesma* utt.

Garīgums, humānums un humānā pedagoģija

Garīgums un Humānums ir fundamentāli jēdzieni, un, ja tie kļūst par izglītības pasaules stūrakmeņiem, tad veicinās nepārtrauktu cilvēka dabas uzlabošanās evolucionāro procesu. Tie ir

personības balsti grūtajā pilnveidošanās un augšupejas ceļā, dzīves un darba virzošais spēks kopējam labumam.

Garīgums ir dziļi personīgs katra cilvēka iekšējās pasaules stāvoklis. Uz gara un garīguma pamatiem pilnveidojas viņa garīgā dzīve – iesaistot domas, jūtas, pārdzīvojumus, iespaidus, aizraušanos, gaumi, attiecības, tieksmes, sapņus, fantāzijas, pasaules uzskatus, tikumību, novērtējumus... Garīgums vieno visu, kas notiek gan cilvēka apziņas, gan zemapziņas pasaulē. Savā iekšējā pasaulē cilvēks pagātnei, tagadni un nākotni var izdzīvot kā vienotu veselumu, dzīvot bez laika un telpas, veikt darbus un rīkoties.

Daļu no tā, kas dzimst un nobriest iekšējā pasaulē, cilvēks atkarībā no apstākļiem, mērķtiecīguma un brīvās gribas rīcības, attīstīs un apstiprinās ārējā pasaulē, dzīvē starp cilvēkiem.

Garīguma jēga kļūs pilnīgāka ar *Humānuma* jēdzienu. Ar humānumu tiek domāts cilvēka nemirstīgās dabas – gara – meklēšanas process, savas saiknes ar Radītāju meklēšana un šīs saiknes uzturēšana. Tas ir ticības iegūšanas process un dzīve ticībā. Humānums garīgajā dzīvē ienes īpašu kārtību: šajā iekšējā meklēšanas procesā un ticības iegūšanā sakārtojas un harmonizējas garīgā dzīve, tā kļūst par mērķtiecīgu radošuma un radīšanas plūsmu.

Ticība apvelta cilvēku ar brīvu gribu un padara viņu garīgi stipru, veicina pilnīgāku iekšējās pasaules izpausmi un apliecinājumu ārējā pasaulē. Cilvēks kļūst par ārējās materiālās pasaules pārveidotāju, dzīves radītāju. Tādējādi humānums nosaka meklējumu un garīgās dzīves kustības virzienu un veicina šīs dzīves izpausmi ārējā pasaulē saskaņā ar mīlestības, skaistuma un tikumības, un kopumā – ar gara kultūras likumiem.

Garīguma un *Humānuma* jēdziens caurvij viens otru kā jēga un veids, kā saturs un forma. Kopā tie veido humānās pedagoģijas būtību: *humānā pedagoģija ir teorija un radoša prakse augoša cilvēka personības veidošanā ar satura un līdzekļu sistēmu, kas izstrādāta, pamatojoties uz garīgā humānisma jēdzieniem.*

Mēs neapgalvojam, ka pilnīgi un absolūti precīzi esam atklājuši *Garīguma* un *Humānuma* jēgu, kā arī visus pārējos vārdus-jēdzienus, kuri veido Pedagoģijas Zvaigznāju. Padziļināti meklējot atkāpes, mēs atklāsim ne mazāk svarīgas to satura šķautnes. Taču jau izprasto jēdzienu summa ļauj noteikt gan Cilvēka sociālo, gan personības ievirzi: *radīt ap sevi skaistumu un dzīves harmoniju, radot skaistumu un dzīves harmoniju sevī.* Tam jākļūst par cilvēka dabisku stāvokli.

Starp humāno un autoritāro pedagoģiju nav zelta vidusceļa

Humānā pedagoģija nav mūsu izgudrojums, tās avots ir klasiskās pedagoģijas mantojums. Jēdzieni “klasiskā” un “tradicionālā” dažreiz tiek aplūkoti kā identiski vai tuvu radniecīgi: tradicionālā pedagoģija it kā esot klasiskās pedagoģijas dzīvs atspulgs. Diemžēl tas ne pavisam tā nav. Jēdziens “tradicionālā pedagoģija” (“tradicionālā prakse”, “tradicionālā metode”) varētu

iemiesot cienījamu saturu, ja atspoguļotu klasisko ideju līmeņa īstenošanos konkrētos vēsturiskos dzīves apstākļos. Patiesībā mums ir darīšana ar diviem dažādiem pedagoģiskās domāšanas un prakses virzieniem: tradicionālajai teorijai un praksei noteicošā iezīme ir autoritārisms, bet klasiskajai – humānums. Tās ir divas diametrāli pretējas pieejas izglītošanas praksē. Kaut gan jāatzīmē, ka dažādās tradicionālās pedagoģijas variācijās ir ne mazums vērtīgu apkopojumu, kuri satur pedagoģiskās domas sasniegumus. Taču atšķirības ir tik dziļas, ka zelta vidusceļa meklējumi starp klasisko un tradicionālo pedagoģiju nevar vainagoties ar panākumiem. Atliek tikai izvēlēties vienu vai otru domāšanas veidu un izglītošanas praksi.

Pati galvenā klasiskās pedagoģijas domāšanas īpatnība atšķirībā no tradicionālās pedagoģijas ir tās **daudzdimensiju daba**. Tās pamatu veido garīgā un materiālā, iracionālā un racionālā, reliģiskā un zinātniskā, kosmiskā un zemes sintētisks veselums. Tā pieņem gara mūžības postulātu un iedvesmo cilvēku tādai zemes dzīvei, kura ir garīgas attīstības un pilnveidošanās ceļš. Klasiskā pedagoģija nedeklarē sevi par zinātni, tā drīzāk sevi uzskata par visu zinātņu mēru, par pašas dzīves mēru, vispārcilvēciskas domāšanas kultūru.

Klasiskās pedagoģijas milži ir tādi klasiķi kā:

Marks Fābijs Kvintiliāns

Jans Amoss Komenskis

Žans Žaks Ruso

Johans Heinrihs Pestalocijs

Konstantīns Ušinskis

Ādolfs Distervegs

Marija Montesori

Antons Makarenko

Janušs Korčaks

Vasilijs Suhomļinskis

Ap viņiem veidojas brīnišķīgi pedagogu domātāju zvaigznāji, kuri humānisma ideju lāpas izglītībā nes tālāk.

Garīgi filosofisko pamatu humānajai pedagoģijai mēs gūstam Konfūcija, Laoczi, Sokrāta, Platona, Aristoteļa, G. Skovorodas, N. Berdjajeva, I. Iljina, P. Florenska, Rērihu ģimenes darbos... Atbalstu un iedvesmu rodam Pasaules Reliģiju – Budisma, Jūdaisma, Kristietības, Islāma – Svētajos Rakstos.

Autoritārās un humānās pedagoģijas atšķirīgās iezīmes

Lai atvieglotu izvēli, nosauksim vēl vairāk atšķirību starp autoritāro un humāno pedagoģisko pieeju.

Autoritārā pedagogija savas attiecības ar bērniem – audzēkņiem, skolēniem – veido, izmantojot veicināšanas un sodīšanas sistēmu, proti, ar piespiešanu.

Humānā pedagogija pamatojas uz garīgas vienotības ideju, sadarbību un kopīgu radošu darbību, plūstot no sirds uz sirdi.

Autoritārā pedagogija ir vērsta uz zināšanu, iemaņu un prasmju veidošanu, tā izceļ apmācības procesu.

Humānā pedagogija ir vērsta uz to, lai Bērna dvēseli, sirdi un apziņu padarītu cildenu, un zināšanas izmanto kā ceļu uz mērķi.

Autoritārajai pedagogijai pietiek ar bērnu psiholoģisko īpatnību uzskaiti.

Humānā pedagogija uzņem Bērnu pilnībā, un tādu, kāds viņš ir.

Autoritārā pedagogija sludina postulātu par jaunās paaudzes sagatavošanu dzīvei.

Humānā pedagogija audzina Bērnus dzīvei ar pašas dzīves palīdzību.

Autoritārā pedagogija pielāgo bērnu dzīvei.

Humānā pedagogija audzina dzīves pārveidotājus.

Autoritārā pedagogija saskarsmē ar bērniem ir monoloģiska.

Humānā pedagogija ar viņiem pastāvīgi uztur dialogu.

Autoritārajā pedagogijā izglītošanas procesi ir formāli un oficiāli, stingri reglamentēti, pilni ar mentorisku toni, kas aicina audzēkņus un skolēnus pildīt pienākumu, saistības, būt vērīgiem, paklausīgiem, atbildīgiem, nerunāt pretī...

Humānās pedagogijas izglītošanas procesi rit saskaņā ar sadarbības principiem, garīgu kopību, savstarpēju sapratni, uzticību, radošu pacietību, brīvu izvēli, izziņas prieku un mīlestību.

Autoritārā pedagogija pieņem šādas aksiomas: ļaunums tiek sodīts, labestība tiek veicināta; slinkums tiek nosodīts, uzcītība tiek apsveikta...

Humānā pedagogija tiek balstīta uz šādām aksiomām: mīlestību audzina ar mīlestību, labestību – ar labestību, veiksmi veicina ar veiksmi, cēlsirdību audzina ar cēlsirdību...

Autoritārā pedagogija ir konservatīva.

Humānā pedagogija ir inovatīva.

Autoritārā pedagogija kaitē bērnu veselībai, provocējot skolotājus, audzinātājus un vecākus uz aizkaitināmību, rupjību, draudiem, kļedzieniem, pazemošanu, sodiem...

Humānā pedagogija ir profilaktiska un dziedējoša, jo katrs Bērns atrodas saskaņā, garīgas kopības, mīlestības un cieņas stāvoklī.

Pedagoģiskā Vieduma Kauss

Klasiskais pedagogijas mantojums nes *Pedagoģiskā Vieduma Kausu*, kura saturs ir nevis

vēstures, bet gan tagadnes un nākotnes mantojums. Mūsdienu realitātē *Pedagoģiskā Vieduma Kausis* tiek mums – šodienas skolotāju un audzinātāju paaudzei. Mēs no tā varam paņemt tik, cik spējam, un varam bagātināt to tik, cik jaunu vārtu mūsu radošums spēj atvērt pedagoģiskajā pasaulē.

Šī Kausa viedums mūs – humānās pedagoģijas piekritējus – iedvesmo radošam darbam un jaunā meklējumiem, dod virzienu mūsu pedagoģiskajai domāšanai un praksei, palīdz sajukt Pedagoģiskās Patiesības diženumu. Lūk, daļa no viedā ceļveža – šī brīnišķā klasiskās pedagoģijas Kausa:

- *Mūsu dvēselei ir debesu izcelsme.*
- *Cilvēka pēdējais mērķis atrodas aiz šīs dzīves robežas.*
- *Garīgums ir jebkuras esības – mūžīgas un nemirstīgas – pamats.*
- *Bērns ir mikrokosms, kas spēj aptvert makrokosmu.*
- *Izglītības, tikumības un godaprāta sēklas ir ieliktas mūsos no dabas.*
- *Bērnā jau sākotnēji ir iesētas viņa nākotnes personības sēklas.*
- *Bērni negatavojas dzīvei, viņi jau dzīvo.*
- *Bērna Kausā mirdz Kultūras grauda aizmetnis.*
- *Patiesa Bērna audzināšana ir sevis paša audzināšana.*
- *Skolā jābūt saprātīgai reliģiozitātei.*
- *Mīlestībā Bērns rod divreiz lielāku izaugsmes avotu.*
- *Bez gara kopības audzināšana nenotiks.*
- *Lai dāvātu Bērnām zināšanu dzirksti, skolotājam sevī jāuzņem Gaismas jūra.*
- *Ar humānās izglītības vārdu jāsaprot cilvēka gara attīstība, nevis tikai formāla attīstība.*
- *Mūsu spēka patiesais humānais gars mīt ticībā un mīlestībā.*
- *Apmācībai jāapsteidz attīstība un jāved tā aiz sevis.*
- *Gara un tikuma audzināšana ir visas izglītības pamats.*
- *Sadarbība ir visas cilvēces kronis.*
- *Savā intelektuālajā darbībā Bērns daudz spēcīgāks kļūst sadarbībā ar pieaugušo, nekā patstāvīgā darbā.*

Pedagoģija Gaismas bērniem

Pasaule sākusi runāt par Jaunas Paaudzes Bērnu nākšanu uz Zemes. Tiek apgalvots, ka mūsdienu bērni ir īpaši. Viņu misija ir augstāka par jebkuru iepriekšējās paaudzes misiju. Jaunā Paaudze, kura dzimst, ar savu dzīves veidu un tieksmēm krasi atšķirsies no visu iepriekšējo paaudžu dzīvesveida, kuras pašreiz dzīvo uz Zemes. Atšķirības būs šādas:

Galvenais mūsdienu paaudzēm ir piederēt un sagrābt.

Galvenais Jaunajām Paaudzēm ir dot un dāvināt.

Mūsdienu paaudžu galvenais lozungs – sacensties un konkurēt.

Jaunajām Paaudzēm lozungs būs sadarboties un apvienoties.

Mūsdienu paaudzes ir postošas.

Jaunās Paaudzes būs radošas.

Zinātnes sasniegumu gūšana ir mūsdienu paaudžu lepnums un gods.

Jaunajām Paaudzēm viedums būs augstāk par visu.

Mūsdienu paaudzes vada intelekts.

Jaunās Paaudzes vadīs intuīcija.

Mūsdienu paaudzes sevi ieskauj ar kroplām formām.

Jaunās Paaudzes sevi ieskaus ar skaistumu.

Mūsdienu paaudzes liecas zem ciešanu smaguma.

Jaunās Paaudzes būs Gaismas un prieka nesējas.

Mūsdienu paaudzes ir sasaistītas.

Jaunās Paaudzes dzīvos brīvībā.

Pirmais Jauno Paaudžu vilnis jau nāk. Tiek apgalvots arī, ka gandrīz visi bērni ir šī viņu pārstāvji. Viņus dēvē dažādi: Gaismas Bērni, Zvaigžņu Bērni, Bērni ar Kosmisku apziņu.

Šie bērni ir viedi, vispusīgi talantīgi, agri attīstās, daļai no viņiem ir neparastas spējas. Mazi bērni dažreiz runā mūsu izpratnē dīvainas lietas. Viņi ir atklāti un pārliecināti par sevi.

Taču viņus viegli ievaino brutalitāte un vardarbība. Pieaugušo rupjība un neuzticība padara viņus neaizsargātus. Viņus pārņem garlaicība vidē, kurā viņus nesaprot, viņiem ir ļoti garlaicīgi skolā. Autoritārā vidē, kurā valda dvēseles tukšums un vienaldzība, kur viņiem netic, viņi lūst, sāk dvēseliski slimot, noslēdzas sevī, krīt izmisumā, neievēro kārtību, kļūst “hiperaktīvi”, iemanto nelāgas tieksmes, bēg no ģimenes, dažreiz beidz dzīvi pašnāvībā.

Taču savstarpējas sapratnes, mīlestības un cieņas pilnā vidē viņu spējas ātri atveras, viņiem viss izdodas, viņi labprāt draudzējas un sadarbojas.

Ko mums darīt?

Pieņemt apgalvojumu par Jaunās Paaudzes, Indigo Bērnu atnākšanu, piekrist tam, ka viņiem ir sava misija un jauns dzīves veids cilvēces evolucionārās attīstības paātrināšanai, vai arī izteikt neuzticību tādām apgalvojumiem?

Mēs, humānās pedagoģijas piekritēji, pieņemam pašreizējos bērnus par Gaismas pārstāvjiem un secinām: Gaismas bērniem vajadzīgi tādi vecāki, skolotāji un audzinātāji, kuri arī tiecas uz Gaismu.

Kāda pedagoģija vajadzīga Gaismas bērniem?

Viņiem vajadzīga mīlestības, labestības, sapratnes, sadarbības, dvēseliskuma, iedvesmas, līdzietības un aizsardzības pedagoģija. Vajadzīga pedagoģija, kura viņos audzinās garīgumu,

cildenumu, augstsirdību, kura paplašinās viņu dedzību izzināt, virzīs uz savas sūtības meklējumiem.

Tā ir humānā pedagoģija.

Kas ir atkarīgs no mums

Neviens no mums – nedz skolotājs, nedz audzinātājs, nedz vecāki – nav mazs cilvēks, no kura maz kas atkarīgs. Nevajag sevi noniecināt, jo no mums ir atkarīgs ļoti daudz: mēs esam izglītības pasaules galvenais spēks, un tāpēc mūsu bērnu liktenis ir mūsu rokās.

Mums tikai ir jāapzinās, ka “darbs, kas šķiet pieticīgs no ārpusē, ir viens no vēstures lielākajiem darbiem... Šis darbs rada valstības, un ar to dzīvo veselās paaudzes”.

Pasaulei vajadzīgi uzticami Patiesības un Labuma atbalstītāji.

Pasaulei vajadzīgi vitāli, darbīgi Gaismas nesēji, kuri cīnās pret cilvēces tumsonību un netikumiem.

Pasaulei vajadzīgi vīrišķīgi savas misijas un pienākuma pildītāji.

Mēs nevaram atdot izglītību kā atpirkumu šodienai, kā atpirkumu tumsonībai. Diemžēl pie varas ne vienmēr nonāk viedī cilvēki, kas rūpētos par Mūžīgo. Daudzi no viņiem ir norūpējušies nevis par dziļām jaunās paaudzes izglītības problēmām, bet par sīkiem, ārējiem politiskiem jautājumiem. Vara brīžiem rūgti maldās, uzspiežot izglītības pasaulei savus politiskos, un tāpēc netālredzīgos, lēmumus.

Mums jāizvairās no izglītības reformu maldiem, mums tiem nav jāpadodas, citādi paši kļūsim par izglītības kaitniekiem, precīzāk, kaitēsim Gaismas Bērnu Paaudzes liktenim, katra Bērna liktenim, tātad arī savam liktenim.

Laiks saprast, ka mēs sen vairs neesam kaut kādu partiju ģenerāļu kareivji.

Ja zinām, uz ko esam aicināti un cik milzīga ir mūsu atbildība, mūs vadīs tikai mūsu pedagoģiskā sirdsapziņa.

Humānā pedagoģija ir domas un prakses augstākais līmenis. Jaukt to ar autoritāro pedagoģiju nav iespējams. Tāpēc no mūsu izvēles ir atkarīgs – vai izglītības pasaule kļūs humāna, vai paliks autoritāra. Katrs no mums ap sevi rada subjektīvo izglītības lauku. Šis lauks bez mūsu personības neeksistē, tas ir tāds, kādi esam mēs paši, mūsu uzskati un tieksmes, mūsu personības raksturs un tikumi.

Izglītības pasaulē vienmēr ir bijuši un ir skolotāji un audzinātāji ar bagātu garīgo pasauli un augstu tikumu, dedzīgi, mērķtiecīgi, uzticīgi un cēlsirdīgi cilvēki. Viņi nonāk pie humānās pedagoģijas prakses sava iekšējā aicinājuma vadīti, un skolēni un audzēkņi iemīl viņus, skolēni jūtas labi viņiem blakus, un panākumi izzināšanā un izaugsmē kļūst par šīs parādības dabiskām sekām.

Taču daudziem, kuri izvēlējušies humānās pedagoģijas ceļu, ir jānodarbojas un būs

jānodarbojas ar sarežģīto pārtapšanas darbu, lai izglītības praksē paceltu sevi līdz humānās pedagoģijas ideju izpratnes un radošas iemiesošanas līmenim.

Mums vajadzēs:

paplašināt savu apziņu un mācīties domāt un darboties saskaņā ar garīguma jēdzienu;

audzēt sevī mīlestību pret bērniem un mācīties to nest skaisti;

aizrauties ar pedagoģiskā vieduma avotiem;

nepārtraukti pilnveidot savu pedagoģisko mākslu, piepildot to ar dziļu saturu un virtuozu izpildījumu;

audzēt sevī sapratni, pacietību, cildenumu un cēlsirdību, iekšējo kultūru;

un, protams, jātiek vaļā no nelāgiem ieradumiem un tieksmēm, ja sevī tādas konstatējam.

Mēs, **Manifesta** autori, ejam šo ceļu, kuram, kā radošam procesam, nav un nebūs gala. Mēs jūtam dziļu gandarījumu par katru sasniegumu. Redzam un priecājamies par mūsu skolēnu un audzēkņu panākumiem, par to, kā sadarbojoties bagātinās un paplašinās mūsu personīgā dzīve, mūsu darbošanās sabiedrībā.

Jūsu līdzdalība šajā cildenajā izglītības pasaules apgārošanā ar humānās pedagoģijas idejām stiprinās Gaismu izglītībā.

Uz ko vērst mūsu radošo enerģiju

Humānā pedagoģija nav iemīta taka, pa kuru mums atliek vien cienīgi soļot. Katram būs jāatklāj sava taciņa, katram tajā būs jāievirza sava radošā enerģija to problēmu risināšanā, kuras akcentē humānā pedagoģija.

Savu radošo meklējumu panākumi kļūs, pirmkārt, par mūsu izaugsmes pakāpieniem; otrkārt, par avotu, kas subjektīvo izglītības lauku piesātina ar dzīves jēgu, kas vērsta uz Gaismu un kas ir kopīga ar bērniem; treškārt, par mūsu gara dāvanām uz kopējā humānās pedagoģijas tapšanas altāra.

Ieskiecīsim daļu šo jautājumu, kuri mums katram teorētiski un praktiski ir jārisina:

1. Garīga dzīve

Tas ir gara izaugsmes iekšējais avots, tā ir arī avots cilvēka darbībai ārējā pasaulē.

Ar kādiem gaišiem un radošiem tēliem mēs varam bagātināt katra Bērna garīgo pasauli, kā ikvienā audzināt **garīgu personību**, prasmi dzīvot garīgā pasaulē un nest ārpusaulē savas gara dāvanas? Kā pašam dzīvot daudzšķautnainu garīgu dzīvi un būt par paraugu apgārotam darbam?

2. Cildenums un Augstsirdība

Tās ir cilvēka augstvērtīgākās īpašības, kuru ieaudzināšana ir humānās izglītības procesa mērķis.

Kā mums tās izkopt katrā Bērnā – ar kādiem piemēriem un kāda satura materiāliem? Kā pašiem būt Cildeniem un Augstsirdīgiem mūsu pastāvīgajā saskarsmē ar bērniem, ar katru Bērnu?

3. Atbildība par savām domām un vārdiem

Doma un vārds ir varena enerģija – gan radoša, ja tā ir gaiša, gan postoša, ja tā ir tumša.

Mums katrā Bērnā nepieciešams ieaudzināt atbildību par savām domām un vārdiem, audzināt labu domāšanu, skaidru domāšanu, skaistu domāšanu un, protams, labestīgu valodu, viedu valodu, skaistu valodu. Kā to izdarīt? Kā mums pašiem nosargāt savu domu tīrību?

4. Cēloņu un seku likums

Tas ir universāls **dzīves** likums: cilvēks nepārtraukti gūst sekas no agrāk sētiem cēloņiem un sēj cēloņus, kuriem noteikti būs sekas tuvākā vai tālākā nākotnē. Citiem vārdiem sakot, viņš pats veido savu likteni un tajā izpaužas viņa iekšējā brīvība.

Kā palīdzēt bērniem apzināt šī likuma neizbēgamību? Kā pieradināt katru Bērnu būt uzmanīgam savu cēloņu “sēšanā” tagadnē un iemācīt viņam analizēt un izdarīt secinājumus no dažādām sekām, kuras viņa dzīvē rodas? Kā mēs paši ievērojam cēloņu un seku likumu?

5. Mīlestības likums

Mīlestība ir visas izglītības pasaules visvarens un visaptverošs spēks.

Kā bērniem un katram atsevišķam Bērnam sniegt mīlestību, lai viņi to pieņemtu un pakļautos tās audzinošajam iespaidam? Kā veicināt viņos atbildes mīlestību pret mums? Kā audzināt mīlestību pret tuvāko un visu esošo? Kā pilnveidot savu mākslu mīlēt bērnus un katru Bērnu?

6. Garīgās kopības likums

Tas ir audzināšanas pamats un nepieciešams noteikums.

Kā audzināt šo kopību ar mūsu audzēkņiem un skolēniem, ar katru Bērnu? Kā to saudzēt? Kā to izmantot? Kādam jābūt jēgai, saturam, mūsu attiecību īpašībām ar bērniem un katru atsevišķo Bērnu? Kā audzināt garīgo kopību savā apziņas plūdu?

7. Pašpilnveidošanās

Katrs no mums ir sava subjektīvā pedagoģijas lauka radītājs, kurā iesaistām bērnus vai atsevišķu Bērnu. Šī lauka spēks un kvalitāte ir atkarīga no mūsu personības un mūsu kultūras: rakstura, tikumiem, jūtām, domām, zināšanām, tieksmēm, pasaules uzskata. Mūsu izglītības lauks ir mūsu būtības atspulgs. No šejienes izriet arī humānās pedagoģijas fundamentālākā problēma, proti, pašpilnveidošanās.

Kā to darīt? Kā un kas pilnveidojams? Kā panākt, lai mūsu vārdi atbilstu darbiem? Kā paplašināt savu apziņu? Kurš mums palīdzēs? Kā vadīt bērnus pa pilnveidošanās ceļu?

Humānās pedagoģijas akcentoloģija meklē atbildes arī uz šādiem jautājumiem: **ticības attīstīšana, Sirds audzināšana, dzīves jēgas izprašana, pašizziņas spējas attīstīšana, varoņu audzināšana, zinātnes horizonti izglītības saturā, izglītības kursu veidošana saskaņā ar humānās pedagoģijas principiem utt.**

Atsevišķi ir jautājumi: **kā zināšanas padarīt cildenas, kā mēs varam tās mācīt “sirds**

valodā”, kādās skaistuma formās tās pasniegt bērniem, kādos garīgi tikumiskos dialogos tās sēt bērnu dvēselēs.

Humānās pedagoģijas manifesti ir dzīvs lolojums

Humānā pedagoģija skolotāju radošajā praksē un teorētiskajos pētījumos ar laiku atvērsies, paplašināsies un padziļināsies. Izsmalcināsies jēdzieni un principi, pilnveidosies vadošās idejas, atvērsies jaunas formas un metodiskie ceļi. Kustība uz priekšu laiku pa laikam izsauks nepieciešamību papildināt, pilnveidot, atjaunot Manifesta tekstu, attīstīt to tālāk. Katram būs iespēja dzīvās pedagoģijas radīšanā ieguldīt savu artavu, skrupulozi studēt jauno pieredzi un jaunās domas, tādējādi pilnveidojot un bagātinot humānās pedagoģijas idejas. Tāds darbs tiks veikts balstoties uz humānajai pedagoģijai fundamentālo un nemainīgo garīgā humānisma jēdzienu.

Varas attieksme pret humāno pedagoģiju

Mūs stimulē varas un zinātniskās vides sniegtais humānās pedagoģijas ideju pozitīvais vērtējums.

Krievijas Federācijas Valsts Domes Izglītības un zinātnes komitejas 22.10.1998. lēmumā rakstīts:

“1. Atbalstīt Maskavas pilsētas Pedagoģijas universitātes Humānās pedagoģijas laboratorijas izstrādāto humānas un personīgas pieejas bērniem pamatideju bērnu audzināšanai vispārīzglītojošās skolās kā vienu no mūsdienu izglītības procesu attīstības virzieniem.

Komiteja atzīmē Š. Amonašvili izdevniecības nama pozitīvo lomu šajā darbībā, radot “Humānās pedagoģijas antoloģiju”, kuras misija ir kļūt par svarīgu instrumentu skolotāju personības sagatavošanai un pilnveidošanai.

2. Komiteja uzskata par mērķtiecīgu piedāvāt Krievijas Federācijas Vispārīgās un profesionālās izglītības ministrijai iepazīties ar humānas un personīgas pieejas bērniem koncepciju bērnu audzināšanas procesā”.

Krievijas Federācijas Vispārīgās un profesionālās izglītības ministrijas 30.03.1999. vēstulē varas iestāžu vadītājiem rakstīts: “Nosakot vispārīzglītojošo skolu attīstības virzienus, Krievijas Federācijas Vispārīgās un profesionālās izglītības ministrija vērs jūsu uzmanību uz nepieciešamību veikt mērķtiecīgu darbu, veidojot divdesmit pirmā gadsimta skolotāja humāni pedagoģisko domāšanu, kura sakņojas Krievijas un pasaules klasiskās pedagoģijas mantojuma dzīlēs.

Noklausoties ziņojumu “Humānā pedagoģija: teorija un prakse”, Krievijas Izglītības akadēmijas Prezidijs 25.09.2002. nolēma: “Darba virziens atbilst pasaules tendencei attīstīt uz cilvēka personību vērstos zinātniskos pētījumus, tas tiek veikts augstā profesionālā līmenī un var kalpot par mūsdienu bērnu audzināšanas un apmācības sistēmas veidošanas teorētisko un praktisko

jautājumu risināšanas bāzi.”

Vērtējot humānās pedagoģijas ideju ieviešanu skolās, Dagestānas Izglītības, zinātnes un jaunatnes politikas ministrija savā 02.04.2007. pavēlē atzīmēja: “Atbalstīt Humānās pedagoģijas laboratoriju darbu tajās republikas izglītības iestādēs, kuras piedalās Humānās pedagoģijas programmu aprobācijas eksperimentā,” un pieņēma lēmumu paplašināt eksperimentālo platformu skaitu.

Hakasijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija 25.10.2007. noslēdza Vienošanos ar Hakasijas Humānās pedagoģijas centru par kopēja ilgtermiņa projekta “Izglītības telpas humanizācija Hakasijas Republikā” realizāciju.

Latvijas Republikas Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija un Rīgas pilsētas Izglītības, kultūras un sporta departaments 31.05.2011. un 07.06.2011. oficiālajās vēstulēs izsaka pateicību par Starptautiskā Humānās pedagoģijas centra milzīgo darbu skolotāju kvalifikācijas paaugstināšanā humānajā pedagoģijā un par garīgā humānisma ideju attīstīšanu un to ieviešanu pedagoģijas teorijā un praksē Latvijā.

Par Starptautisko humānās pedagoģijas sekotāju kustību

Pēdējos 10-15 gados humānās pedagoģijas ideju sekotāju kļūst aizvien vairāk un vairāk. Šīs idejas apvieno skolotājus, audzinātājus, izglītības iestāžu vadītājus, vecākus, ārstus, kultūras darbiniekus, zinātniekus, studentus un skolu jauniešus. Viņi ir no dažādām valstīm, viņu ir tūkstošiem.

Starptautiskajā telpā dzimst jauns veids, kā sabiedrība ietekmē izglītības attīstību – *Starptautiskā humānās pedagoģijas kustība*.

Reģistrētās organizācijas:

Starptautiskā sabiedrisko organizāciju apvienība “Starptautiskais humānās pedagoģijas centrs”;

Krievijas sabiedriskā organizācija “Humānās pedagoģijas centrs”;

Ukrainas kultūrizglītojošā Humānās pedagoģijas asociācija;

Latvijas Humānās pedagoģijas asociācija;

Lietuvas Humānās pedagoģijas asociācija;

Igaunijas Humānas un personīgas pedagoģijas asociācija;

Igaunijas sabiedriskais Humānās pedagoģijas centrs;

Republikāniskā sabiedriskā organizācija “Hakasijas Humānās pedagoģijas centrs Š.Amonašvili “Dzīves skola””;

Dagestānas Republikāniskais Humānās pedagoģijas centrs;

Čečenijas Republikāniskais Humānās pedagoģijas centrs;

Starptautiskā sabiedriskā kustība “Vecāku rūpes”;

Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs aktīvi sadarbojas ar dažādu valstu valstiskām un nevalstiskām organizācijām:

Maskavas pilsētas Pedagoģijas universitāti;

Sofijas Sv. Orhidas Klimenta universitāti;

Gruzijas Sv. Andreja Pirmsauktā Universitātes UNESCO Starptautisko miera kultūras un demokratizācijas katedru;

Hmeļnickas Nacionālo universitāti Ukrainā;

Dragomānova Nacionālo universitāti Ukrainā;

Krievijas Bērnu fondu;

Novosibirskas Valsts Pedagoģijas universitāti;

Starptautisko Rērihu centru Maskavā;

Dienvidukrainas K. Ušinska Nacionālo Pedagoģijas universitāti;

Hakasijas Izglītības un zinātnes ministriju;

N. Katanova Hakasijas Valsts universitāti;

Viļņas Pedagoģijas universitāti;

Dagestānas Republikas Izglītības un zinātnes ministriju;

Dagestānas Pedagoģiskā personāla kvalifikācijas paaugstināšanas institūtu u.c.

Šo organizāciju ietvaros plešas plašumā vērienīga un daudzpusēja humānās pedagoģijas ideju izplatīšana.

Maskavā ik gadu notiek **Starptautiskie Pedagoģiskie Lasījumi**, kuros līdzdarbojas vairāk nekā seši simti cilvēku, bet reģionālajos un republikāniskajos pedagoģiskajos lasījumos piedalās tūkstoši.

Starptautisko Lasījumu tēmas palīdz dalībniekiem pakāpeniski iedziļināties humānās pedagoģijas būtībā.

Pirmie Lasījumi (2002. g.) – *“Humānā Pedagoģija un izglītības telpas garīgums”*.

Otrie Lasījumi (2003. g.) – *“Kur tu esi, mans smaids?”*

Trešie Lasījumi (2004. g.) – *“Kāpēc mums dzīvi nenodzīvot kā gara varoņiem?”*

Ceturtie Lasījumi (2005. g.) – *“Ko sapratīsim bez Sirds?”*

Piektie Lasījumi (2006. g.) – *“Steidzieties, bērni, mācīsimies lidot!”*

Sestie Lasījumi (2007. g.) – *“Skolas patiesība”*.

Septītie Lasījumi (2008.g.) – *“Bērna Kausā mirdz Kultūras grauda aizmetnis”*.

Astotie Lasījumi (2009. g.) – *“Patiesā bērna audzināšana ir sevis paša audzināšana”*.

Devītie Lasījumi (2010. g.) – *“Lai dāvātu Bērnam zināšanu dzirksti, skolotājam sevī jāuzņem Gaismas jūra”*.

Desmitie Lasījumi (2011. g.) – “*Kā mīlēt bērnus?*”

Vienpadsmitie Lasījumi (notiks 2012. g.) – “*Skolotāj, iedvesmo mani radošam darbam!*”

Lasījumos tiek organizēti apaļie galdi, laboratorijas, meistarklases, tikšanās ar humānās pedagoģijas līderiem, kā arī notiek apspriedes.

Darbojas daudzas laboratorijas un apvienības, kurās rit radošs un zinātnisks darbs metodisko līdzekļu, autorprogrammu, izglītības eksperimentālo kursu izstrādē. Tiek izdoti zinātnisko darbu apkopojumi, notiek zinātniski praktiskas konferences, tiek aizstāvētas disertācijas.

Darbojas eksperimentālās skolas un bērnudārzi.

Darbojas vecāku universitātes un lektoriji.

Katru gadu notiek kustības “Vecāku rūpes” starptautiskie un reģionālie lasījumi vecākiem.

Darbojas humānās pedagoģijas kvalifikācijas celšanas kursi. Pēdējo desmit gadu laikā kvalifikācijas celšanas kursu sertifikātus ir saņēmuši vairāk nekā 28 tūkstoši skolotāju, audzinātāju un vecāku no dažādām valstīm.

Daudzās pedagoģijas koledžās un universitātēs tiek praktizēti speciāli kursi par humānās pedagoģijas pamatiem, izdotas atbilstošas programmas un darbu izlases, tiek rīkoti studentu darbu konkursi par humānās pedagoģijas tematiem, veidojas studentu apvienības.

Tiek izdota mērķtiecīga literatūra; galvenā grāmatu sērija ir “**Humānās pedagoģijas antoloģija**” (izdoti 55 sējumi).

Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs katru gadu izdod žurnālu “Trīs Atslēgas”, kurš atspoguļo Starptautisko pedagoģisko lasījumu materiālus. Tiek izdots laikraksts “Humānā Pedagoģija”, žurnāls “Humānās Pedagoģijas Pasaule”, materiālu izlases par meistarklasēm un Starptautiskajiem lasījumiem vecākiem.

Kustības simbols ir **gulbis uz sirds fona** – vienotības, mīlestības un vieduma simbols (autortiesības reģistrētas).

Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs ir nodibinājis goda nosaukumu “**Humānās Pedagoģijas Bruņinieks**” un izveidojis zelta krūšu zīmi “**Sirds un Gulbis**”. Starptautiskā sabiedriskā žūrija 10 gadu laikā 130 darbīgiem īpaši izciliem humānās pedagoģijas piekritējiem ir piešķīrusi nosaukumu “**Humānās Pedagoģijas Bruņinieks**” un zelta krūšu zīmi “**Sirds un Gulbis**”.

Ir radīta **Humānās pedagoģijas himna**, kuru atskaņo svinīgās sanāksmēs.

Darbojas sabiedriskā **Š. Amonašvili Pedagoģiskās mākslas un socializācijas akadēmija**, kurā notiek kvalifikācijas celšanas kursi ar interneta starpniecību.

Tiek plānots izglītības praksē ieviest jaunas starptautiskas tradīcijas: regulāri rīkot “**Starptautisko Mācību stundas dienu**”, kura būtu veltīta bērnu garīgi tikumiskajai audzināšanai; panākt starptautisku statusu “**Humānās Pedagoģijas Skolai**”, “**Humānās audzināšanas**

bērnudārzam”; izveidot vietni **“Humānās pedagoģijas interneta muzejs”**; kā arī attīstīt humānās pedagoģijas kustības jauniešu spārna darbību.

Mēs esam atvērti sadarbībai ar personām un organizācijām, kuras aktīvi nodarbojas ar sevis pilnveidošanu un pieņem šo **Manifestu**.

Noslēgums

Humānās pedagoģijas manifestā mēs centāmieš izklāstīt pamatidejas un virzienus, kas kalpo par sākumu starptautiskai sabiedriskai kustībai, kuras mērķis ir piesātināt izglītības pasauli ar garīgumu, mīlestību, viedumu, un, vienu visaptverošu vārdu sakot, – ar Gaismu.

Mēs nesatricināmi ticam humānās pedagoģijas nenovēršamībai. Izglītības pasaule var kļūt Jaunās Paaudzes Bērnu cienīga, tikai paaugstinot un paplašinot mūsu pedagoģisko apziņu un radošo praksi.

Tāpēc mēs patiesi dziļā pārliecībā aicinām jūs sekot humānās pedagoģijas idejām, kuras mēs, mūsdienu skolotāji, esam mantojuši no lielākajiem pasaules domātājiem.

Mēs vēršamies pie katra no jums:

Mūsu izglītības pasaulei trūkst tieši Jūsu Sirds un Prāta Gaismas.

Novēlam Jums izprast Jūsu augsto pienākumu, kā arī novēlam iedvesmu un radošu garu, kalpojot Bērnībai.

Humānās pedagoģijas manifesta autori

1. **Š. Amonašvili** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” prezidents, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Bērnības Bruņinieks, psiholoģijas zinātņu doktors, Maskavas Valsts Pedagoģijas universitātes profesors, Krievijas Zinātņu Akadēmijas akadēmiķis, Krievijas Federācijas Valdības prēmijas laureāts.
2. **D. Mallajevs** – Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” prezidents, Dagestānas Pedagoģijas Universitātes rektors, profesors, Krievijas Izglītības akadēmijas korespondētājloceklis, pedagoģijas zinātņu doktors, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Mahačkala, Krievija.
3. **S. Kruks** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidents, Ukrainas kultūrizglītojošās Humānās pedagoģijas asociācijas prezidents, Inovatīvās pedagoģijas un psiholoģijas centra direktors, pedagoģijas zinātņu kandidāts, Hmelņickas Nacionālās universitātes docents, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Ukraina.
4. **K. Mansurova** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais

- Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Starptautiskās sabiedriskās kustības “Vecāku rūpes” vadītāja, ķīmijas zinātņu kandidāte, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Maskava, Krievija.
5. **K. Molčanova** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Igaunijas Humānas un personīgas pedagoģijas asociācijas valdes priekšsēdētāja, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Tallina, Igaunija.
 6. **I. Pogrebņaka** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Latvijas Humānās Pedagoģijas asociācijas valdes priekšsēdētāja, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Rīga, Latvija.
 7. **I. Stulpiniene** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Lietuvas Humānās pedagoģijas asociācijas priekšsēdētāja, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, grāmatas “Fizika ar sirds valodā” autore, skolotāja, Klaipēda, Lietuva.
 8. **H. Sultanova** – Čečenijas Humānās pedagoģijas republikāniskā centra vadītāja, Čečenijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas Inovatīvās un nacionālās izglītības politikas nodaļas vadītāja, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Groznija, Krievija.
 9. **K. Sultanovs** – Dagestānas Republikas Humānās pedagoģijas centra vadītājs, “Pasaules kultūras” ģimnāzijas vadītājs, Dagestānas Nopelniem bagātais skolotājs, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Derbenta, Krievija.
 10. **T. Šurtina** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, republikāniskās sabiedriskās organizācijas “Hakasijas Republikas Š. Amonašvili Humānās pedagoģijas centra “Dzīves skola”” priekšsēdētāja, Hakasijas Republikas Sabiedriskās palātas locekle, Krievijas Federācijas Nopelniem bagātā izglītības darbiniece, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Abakana, Krievija.
 11. **M. Abramova** – Akademičeskojes pašvaldības Izglītības pārvaldes priekšnieka vietniece, Krievijas Federācijas Vispārējās izglītības goda darbiniece, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Maskava, Krievija.
 12. **V. Aleksandrova** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, pedagoģijas zinātņu doktore, Maskavas Valsts Pedagoģijas universitātes profesore, monogrāfijas “Humānās pedagoģijas kristīgā izcelsme” autore, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Maskava,

Krievija.

13. **I. Aleksejenko** – M. Gorkija papildizglītojošās skolas pedagoģe, kultūrizglītojošā centra “Harmonija” valdes locekle, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Klaipēda, Lietuva.
14. **N. Amonašvili** – Tbilisi pirmās publiskās eksperimentālās skolas skolotāja, pedagoģijas zinātņu doktore, 1.-4. klases didaktisko mācību līdzekļu autore, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Tbilisi, Gruzija.
15. **M. Amonašvili** – Tbilisi pirmās publiskās eksperimentālās skolas direktora vietnieks, Tbilisi, Gruzija.
16. **P. Amonašvili** – rakstnieks, bērnu mākslinieciskā centra “Basti – Bubu” prezidents, Tbilisi, Gruzija.
17. **V. Baka** – Ukrainas kultūrizglītojošās Humānās pedagoģijas asociācijas viceprezidente, skolotāja metodiste, Ukrainas Izglītības Teicamniece, grāmatas “Bioloģija sirds valodā” autore, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Artemovska, Ukraina.
18. **M. Baraņuka** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Igaunijas Humānas un personīgas pedagoģijas asociācijas valdes locekle, Igaunijas Humānās pedagoģijas sabiedriskā centra vadītāja, Lasnamē Bērnu centra vadītāja, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Tallina, Igaunija.
19. **M. Boguslavskis** – laikraksta “Pedagoģijas Vēstnesis” galvenais redaktors, Krievijas Izglītības Akadēmijas profesors un korespondētājloceklis, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Maskava, Krievija.
20. **M. Gvilava** – Tbilisi pirmās publiskās eksperimentālās skolas skolotājs, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Tbilisi, Gruzija.
21. **S. Gorodovičs** – Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” Blagoveščenskas nodaļas vadītājs, nevalstiskās organizācijas “Mūsu mājas” direktors, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Krievija.
22. **Z. Grigalašvili** – Tbilisi pirmās publiskās eksperimentālās skolas direktors, Tbilisi, Gruzija.
23. **J. Jevdokimova** – Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” Volgogradas nodaļas vadītāja, pedagoģijas zinātņu kandidāte, profesore, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Krievija.
24. **D. Zujevs** – “Humānās pedagoģijas antoloģijas” galvenais redaktors, Krievijas Izglītības Akadēmijas profesors un korespondētājloceklis, Maskava, Krievija.
25. **V. Gulivatijs** – Humānās Pedagoģijas Akadēmijas prezidents, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Viņņica, Ukraina.

26. **I. Kiršins** – Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” Kaļiņingradas nodaļas vadītājs, liceja Nr. 49 studijas “Saulainais dārzs” vadītājs, pedagoģijas zinātņu kandidāts, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Maskava, Krievija.
27. **V. Kučerovskis** – Ukrainas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” Odesas nodaļas vadītājs, laikraksta “Humānā Pedagoģija” galvenais redaktors, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Dņestras Belgoroda, Ukraina.
28. **E. Mihailovs** – Ukrainas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” valdes loceklis, Černovcu apgabala Humānās Pedagoģijas centra vadītājs, Černovci, Ukraina.
29. **T. Nadtočija** – Ukrainas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” valdes locekle, Harkovas apgabala Humānās pedagoģijas centra vadītāja, radošās apvienības “Ukrainas literātu kongress” locekle, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Harkova, Ukraina.
30. **V. Ņikitins** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes loceklis, starptautiskās sabiedriskās žūrijas “Sirds un Gulbis” priekšsēdētājs, vadošās apvienības SIA “Rostenergokomplekss” ģenerāldirektors, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Rostova pie Donas, Krievija.
31. **V. Nioradze** – skolotāja, Pedagoģijas Zinātņu Akadēmijas akadēmiķe, Maskavas Valsts Pedagoģijas universitātes profesore, rakstu valodas veicināšanas pedagoģiskās sistēmas autore, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece.
32. **D. Ozols** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidents, Latvijas Humānās pedagoģijas asociācijas valdes loceklis, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Rīga, Latvija.
33. **M. Ozoliņa** – sabiedriskā darbiniece, dzejniece, Sv. Pētera baznīcas direktore Rīgā, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Rīga, Latvija.
34. **T. Pavlova** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” Novosibirskas nodaļas vadītāja, profesore, Novosibirskas Valsts Pedagoģijas universitātes Pedagoģijas katedras vadītāja, pedagoģijas zinātņu kandidāte, Krievijas Federācijas Augstākās profesionālās izglītības goda darbiniece, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Krievija.
35. **T. Rumjanceva** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes locekle, Starptautiskā Rērihu Centra Humānās pedagoģijas centra referente, Maskava, Krievija.

36. **N. Salijenko** – Ukrainas kultūrizglītojošās Humānās pedagoģijas asociācijas valdes locekle, Ukrainas kultūrizglītojošās Humānās pedagoģijas asociācijas Dņepropetrovskas nodaļas vadītāja, Pilsētas veselības centra ārste metodiste, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Ukraina.
37. **V Sartanija** – ekonomisko zinātņu doktore, profesore, Gruzijas Patriarhāta Sv. Andreja Pirmsauktā Universitātes Ekonomikas vadības un biznesa fakultātes dekāne, Pedagoģijas Zinātņu Akadēmijas akadēmiķe, Tbilisi, Gruzija.
38. **T. Svitaridze** – Bērnu mākslinieciskā centra “Basti – Bubu” dibinātājs un producents, ansambļa mākslinieciskais vadītājs, bērnu raidījumu vadītājs Gruzijas televīzijā, Tbilisi, Gruzija.
39. **H. Černožemova** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidente, Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidente, filoloģijas zinātņu doktore, profesore, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Maskava, Krievija.
40. **M. Šišova** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidente, Krievijas sabiedriskās organizācijas “Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidente, Maskavas 200. skolas direktore, Krievijas Federācijas Vispārējās izglītības goda darbiniece, Maskavas Domes prēmijas laureāte, Humānās Pedagoģijas Bruņiniece, Maskava, Krievija.
41. **Z. Cuckiridze** – žurnālists, pedagoģijas doktors, profesors, Čavčavadzes Universitātes Pedagoģijas institūta pētnieciskā darba koordinators, Tbilisi, Gruzija.
42. **I. Ermetovs** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” viceprezidents, Ukrainas kultūrizglītojošās Humānās pedagoģijas asociācijas viceprezidents, Kijevas “Humānās pedagoģijas centra” vadītājs, Ukrainas Ministru Kabineta prēmijas laureāts.
43. **T. Jaunzemis** – Starptautiskās sabiedrisko organizāciju asociācijas “Starptautiskais Humānās pedagoģijas centrs” koordinācijas padomes loceklis, Latvijas Humānās pedagoģijas asociācijas valdes loceklis, Smiltenes novada Izglītības pārvaldes vadītājs, Humānās Pedagoģijas Bruņinieks, Latvija.

Bušetija, Gruzija

17.07.2011.

Tulkoja Dainis Ozols

Redaktore Skaidrīte Rudzīša

Palīdzēja Inita Ozola